

Wpłynęło dnia 15.04.2015
Nr .WS.101/ podpis Kules
122/2015/614

dr hab. Marek Nosal
sztuki muzyczne, dyscyplina artystyczna instrumentalistyka
Adres do korespondencji:
Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego
ul. Zacisze 3
40-025 Katowice

Katowice 12.04.2015

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu Wydział Instrumentów Smyczkowych, Harfy, Gitary i Lutnictwa, pismo z dnia 23.02.2015, zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 Dz. U. z 2005 roku nr 164, poz. 1365, Dz. U. z 2011 roku nr 84 poz. 455).

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Instrumentów Smyczkowych, Harfy, Gitary i Lutnictwa z dnia 27.06.2014 roku w sprawie:

- wszczęcia na wniosek **Pana mgr. Tomasza Kandulskiego** z dnia 23.06.2014 roku przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie instrumentalistyka,
- wyznaczenia recenzenta.

W świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 Dz. U. z 2005 roku nr 164, poz. 1365, Dz. U. z 2011 roku nr 84 poz. 455) Rada Wydziału posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka. Do nadesłanego mi przez przewodniczącą Rady pisma sygnowanego datą 23.02.2015 roku, informującego o wszczęciu przewodu doktorskiego i wyznaczeniu mej osoby recenzentem pracy doktorskiej **Pana mgr. Tomasz Kandulskiego pt. „Zależności brzmieniowe instrumentów jako czynnik wpływający na dźwiękowy obraz duetu skrzypcowo-gitarowego na przykładzie wybranej literatury współczesnej”** została dołączona następująca dokumentacja z posiedzenia Rady w dniu 27.06.2014 roku:

- uchwała o wszczęciu przewodu doktorskiego,
- uchwała o wyznaczeniu mej osoby na recenzenta pracy doktorskiej,
- protokoły przebiegu posiedzenia Rady Wydziału,
- protokoły komisji skrutacyjnej z przeprowadzonych głosowań,
- lista obecności członków Rady Wydziału,
- lista członków Rady Wydziału zaliczanych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka do minimum kadrowego,
- Komentarz CK dotyczący interpretacji przepisów prawnych związanych z przykładem opinii recenzenta,
- Ustawa z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki tekst jednolity (Dz. U. Nr 65 poz. 595, Dz. U. z 2005 roku nr 164 poz. 1365 oraz Dz. U. z 2011 roku nr 84 poz. 455),
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 września 2011 roku w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora, (Dz.U. z 2011 nr 204 poz.1200).

Liczba uprawnionych członków Rady wynosiła 20 osób. Na posiedzeniu w dniu 27.06.2014 obecnych było 15 uprawnionych członków Rady. **W głosowaniu nad wszczęciem przewodu doktorskiego oddano 15 głosów ważnych, w tym: 15 głosów za, głosów wstrzymujących się oraz głosów przeciwnych nie było.** W głosowaniu nad wyznaczeniem mej osoby recenzentem oddano 15 głosów ważnych: **14 za wyznaczeniem recenzenta, 1 głos wstrzymujący się, głosów przeciwnych nie było.** Quorum głosujących w chwili podejmowania uchwały zostało zachowane. Niniejszym stwierdzam, że w świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku art. 14 ust.2 pkt.2, Rada Wydziału podjęła prawomocną uchwałę o wszczęciu przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka oraz wyznaczeniu mnie na recenzenta pracy doktorskiej Pana mgr. Tomasza Kandulskiego.

Podstawowe dane o kandydacie

Pan mgr Tomasz Kandulski urodzony 12.04.1986 roku w Poznaniu jest absolwentem klasy gitary prof. Piotra Zaleskiego w Akademii Muzycznej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu, gdzie ukończył studia I stopnia w roku 2008 i studia II stopnia w roku 2010 z wynikiem bardzo dobrym z wyróżnieniem. W roku 2008 uzyskał również dyplom licencjata w Conservatorium Maastricht w Holandii, gdzie studiował w klasie prof. Carlo Marchione. Obecnie kontynuuje naukę na studiach podyplomowych w Hochschule für Musik Franz Liszt w Niemczech w klasie kameralistyki prof. Tomasza Zawieruchy. Jest również absolwentem studiów podyplomowych w Wyższej Szkole Umiejętności Społecznych w Poznaniu na kierunku menedżer kultury.

Pan mgr Tomasz Kandulski jest laureatem wielu międzynarodowych konkursów wykonawczych oraz licznych nagród i stypendiów. Wymieniając najważniejsze z nich, podkreślić należy, że laury te kandydat uzyskał zarówno jako solista (nagrody na międzynarodowych konkursach gitarowych: I w Sanoku – 2005; II w Tychach – 2010 i Olsztynie -2006; III w Kutnej Horze w Czechach - 2011, wyróżnienie w Weimarze w Niemczech – 2005; udział w finale Międzynarodowego Konkursu Indywidualności Muzycznych im. A.Tansmana w Łodzi – 2008), jak i kameralista – tu podkreślić należy wybitne osiągnięcia w duecie ze skrzypaczką Sandrą Haniszewską: m.in. I nagrody na międzynarodowych konkursach w Gorizii we Włoszech (2010), w Parmie we Włoszech (2011) i w Ontinyencie w Hiszpanii (2012), a także II miejsce w Aschaffenburgu w Niemczech (2014), III nagroda w Krakowie oraz wyróżnienia w Radziejowicach i Ragusie we Włoszech (2009).

Aktywną działalność koncertową kandydat prowadzi w obu wspomnianych obszarach, występując w recitalach solowych oraz koncertach kameralnych - tu głównie w wyżej wymienionym duecie skrzypcowo-gitarowym. Na uwagę zasługuje również debiutancka płyta zespołu Haniszewska-Kandulski Duo zatytułowana *Tintinnabuli. Modern music for violin and guitar*. wydana w 2012 roku. Artystyczny dorobek stawia Pana Tomasza Kandulskiego w rzędzie najbardziej wyróżniających się gitarzystów młodego pokolenia w Polsce.

Pan mgr Tomasz Kandulski od 2008 roku pracuje jako nauczyciel w Zespole Szkół Muzycznych w Poznaniu, a od 2010 roku zatrudniony jest na stanowisku asystenta w Akademii Muzycznej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska Pana mgr. Tomasza Kandulskiego nosi tytuł „*Zależności brzmieniowe instrumentów jako czynnik wpływający na dźwiękowy obraz duetu skrzypcowo-gitarowego na przykładzie wybranej literatury współczesnej*”. Składa się ona z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu, łącznie stanowiących pracę pod wyżej wymienionym tytułem.

Dzieło artystyczne obejmuje cztery kompozycje przeznaczone na skrzypce i gitarę: **Jan Novák** – *Sonata serenata (1. Allegro, 2. Lento, 3. Allegro)*, **Jan Freidlin** – *Kafka Sonata (1. Prologue - Larghetto rubato, 2. Allegro – Moderato – Allegro – Moderato, 3. Vivo, 4. Andantino rubato – Vivace - Poco meno mosso – Cadenza (Allegro) - Andantino rubato - Lento rubato – Vivace, 5. Epilogue - Sostenuto con moto)*, **Marek Pasieczny** – *La casa donde vive miedo*, **Atanas Ourkouzounov** – *Sonatina bulgarica (1. Allegro ritmico, 2. Largo, 3. Vivo con fuoco)*. Czas całości materiału wynosi 57'06". Wykonawcami wszystkich utworów jest duet: Sandra Haniszewska – skrzypce, Tomasz Kandulski – gitara. Program dzieła artystycznego został zarejestrowany w dniach 16-17 grudnia 2011 roku oraz 9-10 grudnia 2014 roku w studio FreeFly Music w Poznaniu, realizatorem nagrania jest Michał Garstecki.

Kształt artystyczny dzieła świadczy o wysokich kompetencjach profesjonalnych obojga wykonawców, szerokiej wiedzy muzycznej i bogatym doświadczeniu instrumentalnym. Wykonania cechuje spójna i czytelna narracja, swoboda techniczna, dbałość o precyzję rytmiczno-agogiczną, wrażliwość i fantazja w kształtowaniu brzmienia zespołu. Trafnie - w kontekście tematu pracy - dobrany repertuar, zróżnicowany stylistycznie i formalnie, stawia wysokie wymagania zarówno w zakresie warsztatu wykonawczego, jak i umiejętności rozpoznania i realizacji założeń wyrazowo – brzmieniowych specyficznych dla każdej z kompozycji. Włączenie do programu dzieła artystycznego oryginalnych i wartościowych kompozycji mniej znanych (także w świecie gitary) twórców, jak J. Novák czy J. Freidlin, podnosi jego walory poznawcze, stanowiąc cenny wkład w rozwój dyscypliny artystycznej i specjalności reprezentowanej przez Kandydata.

W interpretacji *Sonaty serenaty* Jana Nováka na wyróżnienie zasługuje kreatywność muzyków wobec bardzo skąpych wskazówek kompozytorskich oraz konsekwentne budowanie dramaturgii poszczególnych części, przy jednoczesnym zachowaniu charakterystycznej dla całej kompozycji zmienności nastrojów. Wykonanie celnie oddaje cechy idiomatyczne dla każdego tematu, ponadto uznane budzą precyzyjnie zgrane odcinki motoryczne i polirytmiczne. Wysokiej oceny interpretacji nie zmieniają drobne uchybienia intonacyjne w partii gitary w części II.

Kafka Sonata Jana Freidlina to kompozycja o rozbudowanej, wieloogniowej formie oraz szczególnym w omawianym programie charakterze - mrocznym i tajemniczym, wynikającym z literackiej inspiracji. Dla wykreowania tego nastroju kompozytor posłużył się nietypową dla sonaty formą z wolnymi częściami skrajnymi oraz nieregularną budową i kapryśną narracją, w ograniczonym zakresie zastosował także niezależność partii obu instrumentów oraz efekty perkusyjne. Wszystko to stanowi dla wykonawców nie lada wyzwanie zarówno w zakresie ujęcia formy dzieła, jak i szczegółowych rozwiązań technicznych. Interpretacja duetu Haniszewska - Kandulski niewątpliwie zbudowana została w oparciu o głębokie dociekania i twórcze eksperymenty, odznacza się logiką i spójnością. Wyróżniłbym w niej część IV, gdzie stężone napięcie z żelazną konsekwencją wzmaga się na przestrzeni blisko stu taktów. Twórcze podejście w zakresie rozwiązań artykulacyjnych pozwoliło uzyskać wrażenie osobliwości czy też nierzeczywistości, np. przez intrygujące brzmienie ponticello skrzypiec i zróżnicowanie efektów perkusyjnych na gitarze w części III. Również adaptacyjne zabiegi dokonane w partii gitary (np. w odcinku *Cadenza* w części IV) z powodzeniem przekładają się na brzmieniowo-wyrazowy obraz utworu. Natomiast nie w pełni przekonująco zbudowany został oniryczno-medytacyjny nastrój skrajnych ogniów, a to przez zbyt ekspansywną grę gitarzysty w części I oraz obojga instrumentalistów w części V, gdzie nadmiernie romantyczna ekspresja wykonania doprowadza nawet do destabilizacji rytmu i pulsu (w takcie 33).

Zapoznanie się z interpretacją utworu *La casa donde vive miedo* Marka Pasiecznego przynosi ogromną satysfakcję. W tej efektownej, typowo wirtuozowskiej kompozycji duet Haniszewska - Kandulski, ukazuje wysokiej próby warsztat instrumentalny, w pełni wykorzystuje możliwości artykulacyjne i brzmieniowe instrumentów, zarazem panując nad budowaniem formy dzieła.

Również wykonanie kompozycji Atanasa Ourkouzounova *Sonatina bulgarica* w pełni zasługuje na pochwały, odznacza się swobodą wykonawczą i logicznym prowadzeniem narracji. Wyróżnić należy sugestywne oddanie cech charakterystycznych dla muzyki bałkańskiej – bogatej ornamentyki oraz żywiołowości tańców, gdzie duet imponuje swobodą i precyzją rytmiczną w asymetrycznej pulsacji.

Odnosząc się do akustycznych walorów całości materiału należy dodać, że dźwięk instrumentów jest plastyczny i naturalny, z zachowaniem między nimi właściwego balansu, co uwydatnia zależności brzmieniowe wskazane w temacie pracy doktorskiej.

Opis dzieła artystycznego zawiera wstęp, cztery rozdziały i zakończenie. Kandydat wykazał się w nim wiedzą teoretyczną, a także zaangażowaniem i inwencją w rozwiązywaniu interpretacyjnych i wykonawczych problemów związanych z zależnościami brzmieniowymi skrzypiec i gitary. Język pracy jest poprawny, choć niewyszukany i niewolny od stylistycznych niezręczności.

W rozdziale I *Rola instrumentów na przestrzeni wieków* doktorant obszernie przedstawia w perspektywie historycznej ewolucję budowy, możliwości brzmieniowych, a przez to znaczenia i funkcji gitary i skrzypiec. Dwa kolejne rozdziały prezentują właściwe tezy pracy oraz ich zastosowanie i znaczenie w dziele artystycznym Kandydata. W rozdziale II *Zależności brzmieniowe – główne czynniki* autor definiuje dziesięć podstawowych elementów wpływających na dźwiękowy obraz duetu skrzypcowo-gitarowego. Ta część tekstu budzi pewien niedosyt - niewątpliwie autor trafnie rozpoznał owe czynniki, jednak dopełnieniem charakterystyki każdego z nich mogło być podanie przykładów z literatury muzycznej oraz wnikliwego komentarza na temat zastosowania konkretnych rozwiązań w praktyce wykonawczej. Rolę taką częściowo pełni rozdział III *Analiza wybranej współczesnej literatury*. Dotyczy on jednak wyłącznie utworów zawartych na płycie, a informacje są w nim podawane nie w odniesieniu do usystematyzowanych wcześniej zagadnień, lecz zgodnie z przebiegiem utworu. Taka konwencja analizy utworu jest oczywiście prawidłowa i ogólnie przyjęta, lecz w konsekwencji najistotniejsza dla tematu pracy problematyka – choć stale obecna - jest w tekście rozproszona i mniej czytelna. Rozdział III stanowi również interesujący komentarz wykonawczy, dowodzący kreatywności doktoranta w procesie budowania interpretacji dzieła muzycznego. Część opisową dopełnia rozdział IV przedstawiający sylwetki twórców nagranych na płycie kompozycji. Tekst opisu dzieła artystycznego uzupełniają: bibliografia - złożona z polskich publikacji książkowych i zagranicznych materiałów internetowych dotyczących omawianych kompozytorów - oraz streszczenie w języku polskim i angielskim.

Konkluzja

Stwierdzam, że Kandydat wykazał się wysokimi kompetencjami artystycznymi, wiedzą teoretyczną oraz umiejętnościami niezbędnymi do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej. W przedstawionej pracy doktorskiej Pan mgr Tomasz Kandulski rozwiązał założone zagadnienie artystyczne i spełnił wymagania art.13 ust. 1 z dnia 14.03.2003 roku.

Wnioskuje do Rady Wydziału o przyjęcie pracy doktorskiej, oraz nadanie Panu mgr. Tomaszowi Kandulskiemu stopnia doktora sztuk muzycznych.

Marcel Narek